

Ziemeru ozolu aleja

Dabas piemineklis Ziemeru ozolu aleja atrodas Ziemeros, Ziemeru pagastā, Alūksnes novadā.

Aleja ir stādīta pa reljefa formas, Ziemeru vaļņa, augšdaļu starp lauksaimniecībā izmantojamām zemēm un viensētu saimniecībām. Alejas vidusdaļā tai no rietumiem piesienas neliela meža platība. Gan reljefs, gan ainavas elementi ap aleju ir daudzveidīgi – pļavas, pagalmi, krūmāji, mežs, dīķi utt.

Kopumā aleja stiepjas vairāk kā 1 km garumā un tās vienā vai otrā malā ir pavisam nelieli pārtraukumi.

Aleju veido divas dubultas koku rindas katra savā valsts autoceļa V386 Alūksne-Ziemeri-Veclaicene pusē.

Rindu dubultais raksturs izpaužas tādējādi, ka stādījums ir zigzaga veidā – it kā divas tuvu novietotas paralēlas rindas, kurās koki stādīti pamišus. Tomēr attālums starp šīm tuvajām rindām ir mazs (2 m starp ass līnijām), kamēr attālumi starp kokiem katrā malā ir 7,5 līdz 7,8 m. Līdz ar to šīs rindas lielā mērā saplūst veidojot minēto zigzaga veida stādījumu. Gan alejas anketā, gan turpmāk aprakstā dubulto koku rindu koki tiks uzskaitīti un daļēji arī raksturoti atsevišķi – tie, kas attiecīgajā rindā aug alejas iekšmalā un tie, kas ārmaļā.

Abu rindu dubultais raksturs ir tikai 688 metros alejas austrumu malā (1. rinda) un 664 metros rietumu malā (2. koku rinda). Alejas vidū to veido divas parastas taisnas koku rindas abpus ceļam.

Lai arī alejas nosaukums ir Ziemeru ozolu aleja, tajā ir arī zināms daudzums kļavu (*Acer platanoīdes*) – pavisam 35 koki no kopskaitā 290 kokiem. Visas kļavas ir stādītas alejas dienvidu galā kā abu dubulto rindu ārmaļas koki. Pārējie visi alejas koki ir parastais ozols (*Quercus robur*), izņemot pašā alejas ziemeļu galā – vienu parasto liepu (*Tilia cordata*), kas alejas rindā iekļuvusi kā galējais koks citai koku rindai gar mājas iebraucamo ceļu.

Alejas platums mērot starp dubulto rindu tālāko malas koku stādīšanas vietām ir 17,70 m, bet attālumi starp dubulto rindu iekšējo koku stādīšanas vietām ir 13,60 m – tikpat arī posmā, kur rindas ir vienkāršas.

Koki ir diezgan dažādi stumbra apkārtmēra ziņā, kā arī pēc vainaga habitusa. Vainaga forma pārsvarā ir vertikāli ovāla vai pašauri vēdekļveida – atkarībā no zarojuma rakstura.

Alejā nav dižkoka parametrus sasniegušu koku.

Raksturīgo koku garuma mērīšanai tika izmantota ekspresmetode mērot fotogrāfijās etalongarumu (iezīmēti 2 m stumbra pamatnē) un visu koka garumu, un aprēķinot koka garumu pēc trigonometrijas formulām. Alejā nav ļoti garu koku – to augstumi ir no 19 līdz 26 m.

Koku veselības stāvoklis pārsvarā ir vērtējams kā labs. Nedaudz ir koku ļoti labā un viduvējā veselības stāvoklī, bet 6 koki ir sliktā stāvoklī.

Aleja ir tīra no aizauguma ar krūmiem. Tomēr tās vidusdaļā no rietumiem alejai piekļaujas mežs, kas rada noēnojumu alejas koku vainagiem, jo īpaši tiem, kas atrodas ceļa rietumu pusē. Alejas apsekojuma laikā 2016. gada septembrī Latvijas valsts ceļi bija tikko uzsākuši sauso un pārāk zemu atrodošos zaru izzāgēšanu alejas koku rindu autoceļa pusē. Paredzams, ka šī zaru izzāgēšana neradīs būtisku kaitējumu alejas ainaviskajām un dabas vērtībām, kā arī nepasliktinās koku veselības stāvokli.

Ziemeru ozolu aleja ir nozīmīga kā būtisks un no dažādiem viedokļiem vērtīgs ainavas elements, ieļaujama tūrisma maršrutos.

Alejas vērtību vairo tās atrašanās kultūrvēsturiski piesātinātā vietā, kur ap Ziemeru muižu ir arī daudz citu vērtīgu stādījumu. Jāatzīmē, ka muižai tuvākajā galā ārpus dabas pieminekļa teritorijas paliek vēl divas izteiksmīgas alejas, kas arī būtu pelnījušas saglabāšanu.

Alejas ainaviskumu vairo tās atrašanās reljefa pacēluma augšdaļā, kā arī koku labais veselības stāvoklis, kas kopumā veido iespaidīgu kultūrvēsturiskās ainavas elementu. No alejas ziemeļu daļas posma paveras plaši skati uz tālu apkārtni, jo īpaši rietumu virzienā.

Dabas pieminekļa robežas precizējamās atbilstoši situācijai dabā, iekļaujot teritorijā visu platību zem koku vainagiem, kas reāli būtu 10 m plata josla abpus alejai un tikpat arī alejas galos.

Teritorijā nav informācijas par dabas vērtībām, ir tikai lielizmēra robežzīmes ar uzrakstiem vairākās valodās abos alejas galos. Būtu nepieciešams piemērotā vietā uzstādīt nelielu stendu ar datiem par aleju.

Aleju nepieciešams saglabāt gan kā kultūrvēsturiski un ainaviski vērtīgu veidojumu, gan zinātniskiem dendroloģijas, sugu un biotopu pētījumiem.

Lai saglabātu alejas koku labo veselības stāvokli, būtu ieteicams posmā, kur alejai piekļaujas mežs, atbrīvot no apauguma vismaz 20-30 m platu joslu, lai alejas koku vainagi tiktu mazāk noēnoti. Krūmu un jaunāku kokaugu apauguma ierobežošana gar aleju būtu vēlama vēl arī vairākās citās vietās.

Apsekojuma materiāli digitālā formātā sastāv no sekojošām daļām:

1. Alejas apsekojuma anketa	1 gab., 4 lpp.	Ms Excel fails
2. Apraksts	1 gab., 2 lpp.	Ms Word fails
3. Fotogrāfiju saraksts ar koordinātēm	1 gab.	Ms Excel fails
4. Fotogrāfijas	39 gab.	.jpg faili
5. Pārskata karte	2 gab.	.jpg faili